

Nestīna, transkripcijas faktora Sox3 un Dlx-4 proteīna izvērtējums bērniem ar vienpusēju un abpusēju lūpas un aukslēju šķeltņi

Elga Sidhoma, Māra Pilmane

*Rīgas Stradiņa universitāte, Anatomijas un
antropoloģijas institūts, Latvija*

Ievads. Sejas šķeltnes (visbiežāk lūpas šķeltne ar vai bez aukslēju šķeltnes) ir viens no visbiežākajiem iedzimtajiem defektiem ar multifaktoriālu izcelsmi un ievērojamu ietekmi uz dzīves kvalitāti. Lūpas un aukslēju šķeltnes patoģenēzē svarīga un līdz galam neizprasta nozīme ir etniskajai un ģeogrāfiskajai izcelsmei, sociālekonomiskajiem un vides faktoriem. Taču īpaši nozīmīga vieta ir atvēlēta ģenētiskajiem faktoriem, lai arī precīza to ietekme joprojām ir neskaidra.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Par darba mērķi tika izvirzīta imūnhistoķīmiska nestīna, transkripcijas faktora Sox3 un Dlx-4 proteīna noteikšana lūpas un aukslēju šķeltnes skartajos audos. Pētījumā tika iekļauti 17 bērnu ar vienpusēju lūpas un aukslēju šķeltņi, 13 bērnu ar abpusēju lūpas un aukslēju šķeltņi mutes gļotādas audu paraugi, kas iegūti šķeltnes korekcijas operācijas laikā, un seši kontroles audu paraugi. No katra audu parauga pagatavoti griezumī pārskatam tika nokrāsoti ar hematoksilīnu un eozīnu, un imūnhistoķīmiski audos tika noteikts nestīns, transkripcijas faktors Sox3 un Dlx-4 proteīns. Iegūtie imūnhistoķīmijas dati tika izvērtēti puskvantitatīvi.

Rezultāti. Nestīnu saturošas struktūras konstatējām visos vienpusējas un abpusējas lūpas un aukslēju šķeltnes skartu audu paraugos: no vidēji daudz (++) līdz daudz (+++) pozitīvu struktūru redzes laukā. Sox3 imūnreaktivitāte bija vairāk izteikta tieši epitēlija šūnās abās pacientu grupās, bieži ar perēkļveida izvietojumu. Galvenokārt vidēji daudz (++) Dlx-4 pozitīvas epitēlija šūnas, fibroblasti un makrofāgi tika konstatēti vairumā pētījuma audu paraugu. Statistiski nozīmīga, vidēji cieša, pozitīva korelācija tika konstatēta starp nestīnu un Sox3 faktoriem vienpusējas lūpas un aukslēju šķeltnes pacientu grupā (Spīrmena rangu korelācijas koeficients = 0,517, p = 0,034).

Secinājumi. Nestīnu saturošo struktūru pieaugums norāda uz tā nozīmi audu remodelācijas regulācijā gan vienpusējas, gan abpusējas lūpas un aukslēju šķeltnes skartajos audos. Sox3 dominējošā klātbūtne tieši šķeltnes skartajā epitēlijā norāda uz tā nozīmi (kompensatorā) defektīva mutes epitēlija veidošanā pacientiem ar vienpusēju un abpusēju lūpas un aukslēju šķeltņi. Samazinātā Dlx-4 ekspresija liecina par tā ierobežoto regulatoru nozīmi sejas attīstības procesos pacientiem ar vienpusēju un abpusēju lūpas un aukslēju šķeltņi.

VPP "Šķeltņu morfopatoģenēzes longitūdinālais pētījums".